

Straks vechten ze onderling

De oppositie in Kirgizië vormt allesbehalve een droomregering

► In Bisjkek heerst een dag na de omwenteling anarchie.

► De oppositie heeft de macht geclaimd, terwijl jongeren plunderend rondtrekken.

Door MICHEL KRIELAARS

BISJKEK. Zodra het donker wordt duiken militairen met mitrailleurs op in de straten van Bisjkek, de hoofdstad van Kirgizië.

In opdracht van de voorlopige regering moeten ze een halt toeroepen aan het plunderen dat sinds woensdag maar door- en doorgaat. Er is zelfs geen ijsje meer te krijgen, echt iedere winkel in het centrum van de stad is leeggeroofd. En overal lopen mensen met gestolen meubels, televisies en computers.

Bij een ontwenningkliniek in het westen van de stad trekt een patrouille op. Ze vuren met lange salvo's. Midden op de weg schiet een man in in zwarte kleren zijn pistool leeg. Maar wie het op wie heeft voorzien, wordt steeds onduidelijker.

Nadat de oppositie gisterochtend na anderhalve dag van bloedige onlusten de macht had gegrepen, heeft de nieuwe, tijdelijke regering meteen volksmilities opgericht om de orde te bewaken. „Het is natuurlijk levensgevaarlijk om gewone burgers ineens tot hulppolitieagenten te benoemen”, zegt de Nederlandse politoloog Max Bader, die in Bisjkek doceert. „Voor je het weet veranderen die hulpstroepen ineens in autonome milities die tegen elkaar gaan vechten en dan heb je een burgeroorlog.”

Het optreden van het leger en de volksmilities tegen de plunders is de eerste maatregel die de voorlopige machthebbers hebben genomen. Hoe het land nu verder moet worden bestuurd, is de grote vraag. Bader: „Tijdens de onlusten zijn alle belangrijke ministeries verwoest, de dossiers vernietigd en de computers gestolen.”

Monique Doppert, die in Bisjkek voor de ontwikkelingsorganisatie HIVOS werkt, is nog pessimistischer.

„De oppositie is hopeloos verdeeld en kan het over geen enkel punt eens worden”, zegt ze. „Dat komt in de eerste plaats doordat hier geen democratische traditie bestaat en er een achterdochtcultuur heerst.”

De oppositiepartijen, die onder leiding van Roza Otoenbajeva een voorlopige regering hebben gevormd, zijn dus allesbehalve een droomregering. Om de eenvoudige reden dat ze geen eenheid vormen, iets wat je in de kleine voormalige Sovjetrepublieken op de zuidelijke Kaukasus en Centraal-Azië vaker ziet.

„Vandaag is het nog feest”, zegt Bader. „Maar je moet er niet aan denken dat ze onderling gaan vechten. Bovendien heeft de regering geen legitieme basis, omdat ze niet door verkiezingen is verkozen. Die verkiezingen wil de voorlopige regering pas over een half jaar houden. In de tussentijd moet het land worden gestabiliseerd, kan er van alles gebeuren.”

Doppert voorziet een veel dramatischer scenario: „Ik denk dat ze die zes maanden niet volmaken en er een bandeloze chaos ontstaat, die uiteindelijk een dictator als president Karimov van Oezbekistan oplevert.”

Internetjournalist Bektour Iskender van het blog KLOOP, het grootste internetplatform van het land, is positiever over de nieuwe leiding van zijn land. „Met het huidige optreden van het leger tegen de plunders hebben ze dat al bewezen”, zegt hij. „En ze maken een heel verenigde indruk omdat ze allemaal blij zijn dat president Bakijev weg is. Dat ze een half jaar nodig zeggen te hebben om het land te stabiliseren zegt niets. Het betekent vooral dat ze nu bezig zijn zoveel mogelijk steun van het buitenland te krijgen. Dan worden die zes maanden er misschien drie.”

De oppositie in Kirgizië bestaat uit vijf grote partijen en een aantal splinterpartijen die geconcentreerd zijn rond een persoon. Maar in feite zijn die partijen stuk voor stuk clans met een leider aan het hoofd en speelt ideologie amper een rol. En dan is er nog de Aksjol-partij van president Ba-

kijev, met enkele duizenden leden die alle hoge posities in het land hebben bezet. Bader: „Het is een soort Verenigd Rusland, de pro-Kremlinpartij van Poetin. Rosa Otoenbajeva heeft nu weliswaar geroepen dat de verantwoordelijken voor het geweld van woensdag ter verantwoording moeten worden geroepen, maar je kunt niet het hele regime ter verantwoording roepen, want dan blijft er niemand over om het land te besturen.”

Net als Bader denkt ook Iskender niet dat Bakijev nog terug zal komen als president. „Zelfs in het zuiden, waar hij zijn machtsbasis had, is hij niet meer geliefd”, zegt hij. „De afgelopen zes maanden werd hij door een meerderheid van de bevolking gehaat. Zelfs kinderen zeiden dat ze hem dood wilden schieten.”

Bij het luxe warenhuis Tsum, op een steenworp afstand van het al even slijke Hyatt hotel, lopen tegen tieners zo'n dertig mannen met mitrailleurs langs de weg. Ze schieten duidelijk niet in de lucht, maar recht voor zich uit. De meesten lopen in burgerkleding. Een bende plunders is de orde roepen die nog diezelfde middag door de voorlopige regering zijn opgericht en nu met een wapen in de hand het leger bijstaan? Niemand weet het. En dat maakt de situatie in de Kirgizische hoofdstad zo angstaanjagend.

 Lees meer over de opstand in Kirgizië op nrc.nl



Leider interim-regering

- **Roza Otoenbajeva (59) heeft zich gisteren opgeworpen als hoofd van de interim-regering.**

- Otoenbajeva werd geboren in Osj, in het zuiden van het land, net als president Bakijev. **Ze studeerde aan de staatsuniversiteit in Moskou.**

- **In de jaren tachtig ging ze in de politiek. Ze was tweede secretaris van de regionale Lenin-raad van Bisjkek.** Na de onafhankelijkheid bekleedde ze ambassadeurschappen in de VS en het Verenigd Koninkrijk en hoge posten onder toenmalig president Akajev, die in 2005 tijdens de Tulpenrevolutie werd afgezet en waarbij Bakijev aan de macht kwam.

- **Otoenbajeva was een van de leiders van die revolutie.** Ze diende onder Bakijev enige tijd als minister van Buitenlandse Zaken. Later ging ze in de oppositie.



De oppositie riep zich gisteren uit tot de nieuwe machthebber in Kirgizië, in het kantoor van de gevluchte president Bakijev in Bisjkek. Foto AP
